

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ЗА СПЕЦИЈАЛНУ ЕДУКАЦИЈУ И РЕХАБИЛИТАЦИЈУ
ВЕЋЕ ЗА ДОКТОРСКЕ И СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ СТУДИЈЕ

Наставно-научно веће Универзитета у Београду – Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, на XI редовној седници одржаној 11.06.2024. године и XII редовној седници одржаној 09.07.2024. године, на основу члана 50. Статута Факултета и предлога Одељења за превенцију и третман поремећаја понашања и Већа за докторске и специјалистичке студије, донело је одлуку о именовану Комисије за оцену докторске дисертације „Процена ризика рецидивизма осуђених у затворском систему – валидност и релијабилност инструмента процене у Републици Србији“, кандидаткиње мср Вере Петровић у следећем саставу:

- др Весна Жунић-Павловић, редовни професор, научна област Специјална едукација и рехабилитација, Универзитет у Београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, председник
- др Небојша Мацановић, редовни професор, научна област Општа педагогија, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан и
- др Љепосава Илијић, виши научни сарадник, научна област Специјална едукација и рехабилитација, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, члан

Комисија има част да Већу за докторске и специјалистичке студије поднесе следећи

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТКИЊИ

Мср Вера (Предраг) Петровић рођена је 1. јануара 1991. године у Ужицу, где је завршила основну школу и гимназију. Основне академске студије завршила је на Универзитету у Београду – Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију, студијски програм Превенција и третман поремећаја понашања 2014. године, са просечном оценом 8,85 и тиме стекла звање дипломирани дефектолог. Мастер академске студије завршила је на Универзитету у Београду – Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију, студијски програм Дефектологија, модул Превенција и третман поремећаја понашања 2016. године, са просечном оценом 10,00 и тиме стекла звање мастер дефектолог. Докторске студије је уписала на Универзитету у Београду – Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију, студијски програм Дефектологија школске 2017/2018. године и положила све испите предвиђене програмом са просечном оценом 9,83. Веће научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду, на седници одржаној 22. фебруара 2022. године, донело је Одлуку о прихватању теме докторске дисертације.

Кандидаткиња је запослена на Универзитету у Београду – Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију на радном месту сарадника у звању асистента за ужу научну област Теоријски и методски приступи у превенцији и третману поремећаја понашања од 2018. године. Ангажована је у реализацији наставе на основним и мастер академским студијама студијског програма Дефектологија, модул Превенција и третман поремећаја понашања.

Библиографију мср Вере Петровић чини 46 научних радова и то: један рад категорије М23, један рад категорије М24, осам радова категорије М33, 11 радова категорије М51, три

рада категорије М52, два рада категорији М53, један рад категорије М56, десет радова категорије М63 и девет радова категорије М64.

2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Наслов

„Процена ризика рецидивизма осуђених у затворском систему – валидност и релијабилност инструмента процене у Републици Србији“

Обим

Докторска дисертација је написана на укупно 212 страна и поред основног текста садржи: насловну страну на српском и енглеском језику, страницу са информацијама о менторима и члановима Комисије, сажетак и кључне речи на српском и енглеском језику, садржај, листу табела, прилог са инструментом и упутством за примену, биографију кандидаткиње и изјаве о ауторству, истоветности штампане и електронске верзије и коришћењу.

Основни текст докторске дисертације укључује: Увод, Теоријски део, Истраживачки део, Закључак и Литературу. Теоријски део садржи осам поглавља: Ризик од рецидивизма (стр. 3–6), Развој процене ризика од рецидивизма (стр. 7–12), Принципи ефективних интервенција (стр. 13–20), Конструкција инструмената процене ризика од рецидивизма (стр. 21–29), Карактеристике инструмената процене ризика (стр. 30–41), Поузданост инструмената процене (стр. 42–47), Предиктивна валидност инструмената процене (стр. 48–55) и Процена ризика од рецидивизма у Републици Србији (стр. 56–58). Истраживачки део се састоји из следећих поглавља: Предмет, циљ, задаци и хипотезе истраживања (стр. 60–61), Методологија истраживања (стр. 62–72), Резултати истраживања (стр. 73–159) и Дискусија резултата истраживања (стр. 160–184). Закључак представља засебно поглавље у оквиру кога су дате Теоријске и практичне импликације (стр. 185–187).

Дисертација садржи 60 табела, пет у поглављу Методологија истраживања и 55 у поглављу Резултати истраживања.

Библиографски подаци

Литературу чини укупно 412 библиографских јединица, од тога 370 (89,8%) иностраних и 42 (10,2%) домаћих аутора. Од укупног броја референци, 155 (37,6%) је објављено у претходних пет година, 110 (26,7%) у претходних шест до 10 година и 147 (35,7%) пре више од 10 година. Комисија сматра да су у списку литературе наведени најрелевантнији теоријски и емпиријски научни радови из области којој припада предложена тема.

3. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Процена ризика од рецидивизма је поступак утврђивања вероватноће за извршење новог кривичног дела у одређеном временском периоду. У литератури се истиче да структурирани приступ у процени ризика даје тачније и конзистентније оцене у поређењу са субјективним или неструктурираним приступом. Структурирани приступ подразумева примену инструмената којима се процењује низ фактора теоријски и емпиријски повезаних са рецидивизмом. Иако је структурирана процена ризика устаљена пракса у већини држава, мало се зна о психометријским карактеристикама инструмената који се примењују. У претходним истраживањима су најчешће испитивана два квалитета инструмената за процену ризика, међупосматрачка поузданост или поузданост између процењивача и предиктивна валидност, односно тачност у предвиђању понашања или одређивању нивоа ризика. Резултати ових студија показују да бројни фактори утичу на међупосматрачку поузданост, укључујући број и јасноћу питања, изворе и начин прикупљања података, карактеристике процењивача и претходну обуку. Предиктивна валидност инструмента, између осталог,

зависи од фактора који се процењују, географског подручја, карактеристика осуђених, начина мерења рецидивизма и периода праћења.

Предмет истраживања је процена ризика од рецидивизма осуђених на казну затвора у Републици Србији, са фокусом на релијабилност и валидност Упитника за процену ризика, капацитета и потреба осуђених (у даљем тексту Упитник). Овај инструмент се користи од 2009. године у поступку процене за осуђене према којима се извршава казна затвора од преко три године, али до сада није систематски евалуиран.

Циљеви истраживања су: 1) утврђивање међупосматрачке поузданости Упитника и његових подскала и ајтема; 2) утврђивање међупосматрачке поузданости Упитника у односу на карактеристике запослених; 3) утврђивање међупосматрачке поузданости Упитника у односу на карактеристике осуђених; 4) утврђивање предиктивне валидности Упитника и његових подскала и ајтема; 5) утврђивање предиктивне валидности Упитника у односу на карактеристике осуђених.

На основу анализе предмета и циљева дисертације, Комисија оцењује да је реч о оригиналној идеји значајној за развој науке, њену примену, односно развој научне мисли уопште.

4. ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ОД КОЈИХ СЕ ПОЛАЗИЛО У ИСТРАЖИВАЊУ

1) Постоје разлике у међупосматрачкој поузданости у зависности од подскала и ајтема који се процењују Упитником. Резултати истраживања показују да задовољавајућу сагласност процењивача има 13 од укупно 14 подскала Упитника. Од укупно 114 ајтема, висока сагласност утврђена је за 73 ајтема, прихватљива сагласност за 35 ајтема, а незадовољавајућа сагласност за шест ајтема.

2) Постоје разлике у међупосматрачној поузданости за статичке и динамичке факторе ризика. Добијени резултати указују на вишу сагласност процењивача за статичке у односу на динамичке факторе. Код статичких фактора, сагласност је висока за 48 фактора, прихватљива за два и неприхватљива за један фактор. Код динамичких фактора, сагласност је висока за 25 фактора, прихватљива за 33 и неприхватљива за пет фактора.

3) Постоје разлике у међупосматрачкој поузданости у односу на карактеристике запослених. Нађене су значајне разлике између прве и друге процене у зависности од пола, старости, претходног образовања, дужине радног стажа и обуке процењивача за примену Упитника. Код стручних радника женског пола, старијих, са краћим радним стажом и без претходне обуке уочена је тенденција да процењују виши ризик.

4) Постоје разлике у међупосматрачкој поузданости у односу на карактеристике осуђених. Резултати истраживања указују на значајне разлике између прве и друге процене у зависности од старости, раније осуђиваности и врсте кривичних дела која је осуђени извршио. Међупосматрачка поузданост Упитника је слабија када се процењују млађи, раније осуђивани и осуђени који су извршили ненасилна кривична дела.

5) Постоје разлике у предиктивној валидности у зависности од подскала и ајтема који се процењују Упитником. Према добијеним резултатима, скорови на девет од укупно 14 подскала имају прихватљиву предиктивну валидност ($AUC = ,62$ до $,69$). Рецидивизам је значајно повезан са нивоом ризика и скоровима на 19 од укупно 114 ајтема (осам динамичких и 11 статичких фактора).

6) Постоје разлике у предиктивној валидности Упитника у односу на карактеристике осуђених. Даља анализа је потврдила да се тачност предикције рецидивизма на основу скор

ризика и скорова на подскалама разликује у зависности од старости, криминолошких и пенеолошких карактеристика осуђених. Укупно посматрано, налази сугеришу да Упитник тачније предвиђа рецидивизам код осуђених који су млађи, раније осуђивани и извршили кривична дела везана за дроге, а током извршења казне затвора нису укључени у третман, дисциплински су кажњавани, нису награђивани нити накнадно разврставани у групу са већим степеном проширених права и погодности.

5. КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДИСЕРТАЦИЈЕ

У Уводу се образлаже значај и актуелност изабране теме и укратко представља садржај докторске дисертације.

Теоријски део је организован у осам поглавља која чине кохерентну целину. Прво поглавље посвећено је дефинисању основних појмова, а то су ризик и рецидивизам. Размотрена је примена процене ризика од рецидивизма у класификацији и предвиђању понашања осуђених, уз критички осврт на кључна методолошка и етичка питања. У другом поглављу приказан је историјски развој процене ризика од рецидивизма, од неструктурираног до структурираног професионалног приступа. Затим су резимиране предности и недостаци примене инструмената за процену ризика од рецидивизма. Треће поглавље садржи исцрпан преглед модела ризика, потреба и респонзивности (*Risk-Need-Responsivity – RNR model*) на основу кога су развијени савремени инструменти за процену. У четвртном поглављу су детаљно објашњене основне фазе конструисања инструмената за процену ризика од рецидивизма: одабир и бодовање фактора, дефинисање категорија ризика, валидација инструмента и обука за примену. Пето поглавље се бави карактеристикама инструмената који се примењују у савременој пракси и истраживањима. Засебно су представљени општи инструменти за процену ризика који омогућавају генералну предикцију ризика и специјализовани инструменти за процену ризика за одређену врсту кривичних дела. Шесто поглавље полази од појма и значаја поузданости инструмената за процену ризика од рецидивизма и наставља анализом резултата истраживања међупосматрачке поузданости општих и специјализованих инструмената приказаних у претходном поглављу. На исти начин организовано је седмо поглавље које се бави предиктивном валидношћу ових инструмената. Завршно поглавље посвећено је процени ризика од рецидивизма у нашој пракси и обухвата анализу релевантне законске регулативе и емпиријских података о процедурама и инструментима који се актуелно примењују. Према мишљењу Комисије, Теоријски део представља добро организован и темељан преглед најзначајнијих научних информација о процени ризика од рецидивизма у пеналном систему.

Истраживачки део започиње поглављем Предмет, циљ, задаци и хипотезе истраживања. Предмет истраживања је адекватно представљен и образложен је научни и друштвени значај проучавања процене ризика од рецидивизма у систему извршења кривичних санкција. Циљеви и задаци истраживања су јасно и прецизно постављени и усклађени са предметом истраживања. Хипотезе истраживања су добро формулисане и правилно изведене из постављених истраживачких циљева.

У поглављу Методологија истраживања описани су време и место истраживања, узорак, варијабле, инструменти, начин прикупљања и обраде података. Истраживање је реализовано у периоду од јуна 2022. до марта 2023. године у казнено-поправним заводима у Сремској Митровици, Пожаревцу и Нишу. Узорак осуђеника чине два подузорка. За испитивање међупосматрачке поузданости формиран је први подузорак од 106 осуђених мушког пола, упућених на извршење казне затвора преко три године у неки од наведених казнено-поправних завода, за које у време истраживања није била урађена процена. За испитивање предиктивне валидности формиран је други подузорак од 96 осуђених мушког пола, који су током 2013. године упућени на извршење казне затвора преко три до максимално пет година у КПЗ Сремска Митровица и отпуштени у периоду 2016–2018.

година. Узорак запослених чини 43 стручних радника запослених у служби за третман у наведена три казнено-поправна завода. У истраживању је примењен Упитник за процену ризика, капацитета и потреба осуђеног који је саставни део Правилника о третману, програму поступања, разврставању и накнадном разврставању осуђених (Службени гласник РС бр. 66/2015). Упитник садржи 114 питања распоређених у 14 подскала које мере статичке и динамичке факторе ризика. Међупосматрачка поузданост Упитника испитана је поређењем независних процена два стручна радника из исте установе, које су урађене у кратком временском размаку. Испитивање предиктивне валидности Упитника засновано је на подацима добијеним проценом ризика, капацитета и потреба 96 осуђених из другог подзорка, а који су преузети из документације казнено-поправног завода. Из документације су преузети и подаци о укључености у третман, дисциплинским преступима, награђивању, накнадном разврставању током извршења казне и начину отпуста осуђених. Подаци о рецидивизму осуђених у периоду праћења преузети су из електронске базе података Управе за извршење кривичних санкција. За процену ставова запослених према обуци за примену Упитника коју је реализовала Управа за извршење кривичних санкција формиран је посебан упитник са шест ајтема. У обради података о карактеристикама осуђених и запослених коришћене су мере дескриптивне статистике, т-тест за независне узорке, једнофакторска анализа варијансе и хи-квадрат тест. За испитивање психометријских карактеристика Упитника коришћени су Кромбахов алфа коефицијент, скјунис и куртозис, Кајзер-Мејер-Оклин критеријум, мера хомогености теста и Колмогоров-Смирнов тест. Међупосматрачка поузданост ајтема утврђена је на основу процента сагласности процењивача, док је за тестирање међупосматрачке поузданости подскала и скорa ризика примењен Пирсонов коефицијент корелације у комбинацији са т-тестом за зависне узорке. За утврђивање предиктивне валидности скорова на подскалама и скорa ризика коришћена је ROC анализа, односно статистици површине испод ROC криве (AUC), а за испитивање повезаности ајтема и нивоa ризика са рецидивизмом коришћени су хи-квадрат тест и Крамеров В коефицијент. Комисија сматра да су примењена методолошка решења јасно описана, адекватна предмету и циљевима истраживања и да задовољавају савремене методолошке стандарде.

Поглавље Резултати истраживања садржи три потпоглавља у којима су изложени истраживачки налази о процени ризика од рецидивизма осуђених из узорка о међупосматрачкој поузданости и предиктивној валидности Упитника. У првом потпоглављу приказани су дескриптивни показатељи резултата процене и дистрибуција према нивоу ризика за укупан узорак осуђених. На почетку другог потпоглавља дати су налази о степену сагласности прве и друге процене према ајтемима, подскалама, укупном скору и нивоу ризика. Затим су приказани резултати испитивања међупосматрачке поузданости Упитника у зависности од следећих карактеристика стручних радника који су радили процену: пол, старост, претходно образовање, дужина радног стажа, претходна обука за примену Упитника и ставови према обуци. На крају су приказани налази о међупосматрачкој поузданости Упитника у зависности од карактеристика осуђених: старост, ранија осуђиваност и врста извршених кривичних дела. Треће потпоглавље садржи резултате анализе предиктивне вредности скорова на подскалама и скорa ризика, као и налазе о повезаности нивоa ризика и ајтема са рецидивизмом. Након тога, представљени су резултати о предиктивној валидности Упитника према следећим карактеристикама осуђених: старост, ранија осуђиваност, врста извршених кривичних дела, учествовање у третману, дисциплински преступи, награђивање, напредовање у третману и начин отпуста. Резултати су представљени прегледно и јасно. Табеларни прикази су адекватно насловљени и нумерисани, а у тексту су дата одговарајућа објашњења.

Поглавље Дискусија састоји се од пет потпоглавља организованих у складу са истраживачким хипотезама. У првом потпоглављу дискутовани су резултати о међупосматрачкој поузданости статичких и динамичких фактора које мери Упитник. Друго потпоглавље садржи дискусију резултата о међупосматрачкој поузданости Упитника у

зависности од демографских и професионалних карактеристика стручних радника. У оквиру трећег потпоглавља продискутовани су налази о међупосматрачкој поузданости Упитника у зависности од демографских и криминолошких карактеристика осуђених. Четврто потпоглавље садржи дискусију резултата о предиктивној валидности Упитника. Пето потпоглавље посвећено је дискусији резултата о предиктивној валидности Упитника у зависности од демографских, криминолошких и пенолошких карактеристика осуђених. Добијени резултати су дискутовани у контексту постављених циљева, релевантних теорија и истраживања других аутора. Интерпретације резултата су јасне и ваљано формулисане, те пружају објашњење да ли претходна истраживања подржавају или оспоравају добијене резултате.

Најважнији закључци презентовани су према постављеним хипотезама истраживања. Закључци су засновани на резултатима истраживања, јасни и концизни. Ограничења истраживања су коректно наведена. Теоријске и практичне импликације су засноване на резултатима истраживања, добро аргументоване и корисне за унапређење науке и професионалне праксе.

6. ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

У прилог научном доприносу дисертације говори чињеница да представља прву систематску евалуацију Упитника за процену ризика, капацитета и потреба који се користи за утврђивање програма поступања и разврставање свих осуђених лица која су упућена на извршење казне затвора преко три године у Србији.

Међупосматрачка поузданост Упитника тестирана је на репрезентативном узорку осуђених из три казнено-поправна завода које су независно процењивала по два стручна радника из службе за третман. Иако добијени резултати показују да је за скор ризика сагласност процењивача прихватљива, одређивање нивоа ризика не достиже граничну вредност прихватљивости од 90%. Ово је значајан резултат, имајући у виду да ниво ризика представља основу за утврђивање програма поступања и разврставање осуђених. Како би се боље разумели извори неслагања процењивача, анализирана је сагласност на нивоу подскала и ајтема. У складу са резултатима претходних истраживања, показало се да је сагласност процењивача виша за статичке у односу на динамичке факторе, као и за ајтеме засноване на чињеницама у односу на оне који се ослањају на субјективну процену. Незадовољавајућа сагласност констатована је за подскалу Став осуђеног према кривичном делу и следећих шест ајтема: Укупан број оштећених/жртава, Свест о жртви, Став према казни и кривичном поступку, Способност разумног трошења новца, Манипулантски животни стил и Свест о последицама. Ови налази јасно сугеришу које ајтеме треба искључити или модификовати да би се унапредила међупосматрачка поузданост инструмента.

Према добијеним резултатима, међупосматрачка поузданост варира у зависности од пола и старости процењивача, што одговара резултатима других сличних истраживања. Ови налази имплицирају потребу за дубљим проучавањем професионалне позиције, односа према послу и личних ставова према осуђенима и третману, као и других фактора који могу да утичу на процену стручних радника различитог пола и старости. Посебно су значајни резултати о повезаности између сагласности процене и професионалних карактеристика процењивача. Показало се да Упитник има прихватљиву међупосматрачку поузданост уколико га примењују стручни радници са формалним образовањем из области пружања услуга појединцима и породицама (специјални педагози, психолози, педагози и социјални радници), дужим радним стажом и претходном обуком за примену. Наведени резултати сугеришу да компетенције запослених представљају кључни фактор међупосматрачке поузданости и указују на значај запошљавања стручних радника са одговарајућим претходним образовањем и континуираног стручног усавршавања.

Резултати овог истраживања показују да се међупосматрачка поузданост разликује у зависности од демографских и криминолошких карактеристика осуђених. Међупосматрачка поузданост Упитника је прихватљива уколико се процењују осуђени старији од 40 година, раније осуђивани и који су извршили насилна кривична дела. Имајући у виду да су ретке студије у којима је испитивана сагласност процењивача за различите групе осуђених, ови резултати су изузетно значајни. У складу са запажањима других аутора, добијени резултати потврђују да међупосматрачка поузданост инструмената за процену ризика од рецидивизма није иста за све групе осуђених. Заједно са налазима који се односе на компетенције стручних радника, ови налази потенцирају значај обавезне обуке за примену Упитника која би допринела бољем разумевању питања, релевантности информација и начина оцењивања.

Предиктивна валидност Упитника испитана је на основу праћења рецидивизма осуђених у периоду од три до шест година након отпуштања из КПЗ у Сремској Митровици. Добијени резултати показују да су скор и ниво ризика значајно повезани са рецидивизмом. За разлику од већине других истраживања која извештавају само о предиктивној валидности целог инструмента, у овом истраживању испитана је предиктивна валидност свих подскала и ајтема. Захваљујући оваквом приступу у истраживању, добијене су конкретне смернице за унапређење предиктивне валидности инструмента. Показало се да скорови на подскалама Кривично дело, Услови становања, Животни стил и социјални контакти, Злоупотреба алкохола и Понашање према другима немају прихватљиву предиктивну валидност, а за скоро 80% ајтема није нађена значајна повезаност са рецидивизмом.

Резултати овог истраживања указују на разлике у предиктивној валидности Упитника у зависности од карактеристика осуђених. Аутори других истраживања такође налазе да инструмент за процену ризика може да има генерално прихватљиву предиктивну валидност, али да тачност процене не достиже ниво прихватљивости за поједине групе осуђених. У овом истраживању су издвојене групе осуђених према демографским, криминолошким и психолошким карактеристикама, а затим је за сваку групу испитана предиктивна валидност Упитника, подскала и ајтема. Презентовани резултати пружају значајан увид у релевантност статичких и динамичких фактора садржаних у Упитнику за различите групе осуђених. Овакав приступ представља добру полазну основу за разматрање потребе за модификовањем појединих ајтема или граничних вредности скорова и увођењем нових фактора који су специфични за дату групу осуђених.

7. ОБЈАВЉЕНИ И САОПШТЕНИ РЕЗУЛТАТИ КОЈИ ЧИНЕ ДЕО ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. Petrović, V., i Jovanić G. (2021). Izazovi u proceni rizika recidivizma osuđenih na zatvorsku kaznu. U I. Stojković, B. Dučić, i K. Stanimirov (Ur.), *Zbornik radova XI međunarodni naučni skup „Specijalna edukacija i rehabilitacija danas“*, Beograd, 29–30.10.2021. (str. 371-378). Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju. (M33)
2. Petrović, V., i Maljković, M. (2023). Značaj obuke osoblja za primenu instrumenata procene rizika recidivizma osuđenih. U Lj. Isaković, S. Čopić, M. Jelić, i B. Drljan (Ur.), *Zbornik radova XII međunarodni naučni skup „Specijalna edukacija i rehabilitacija danas“*, Beograd, 27–28.10.2023. (str. 539-546). Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju. (M33)
3. Petrović, V., i Jovanić, G. (2022). Procena rizika od recidivizma u zatvorskom sistemu – dostignuća i izazovi. *Bezbednost*, 64(2), 22-43. <https://doi.org/10.5937/bezbednost2202022P> (M51)
4. Petrović, V. (2023). Međuposmatračka pouzdanost instrumenata za procenu rizika od recidivizma kod visokorizičnih osuđenih. *Bezbednost*, 65(3), 46-65. <https://doi.org/10.5937/bezbednost2303046P> (M51)

8. ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕЊЕМ НАУЧНОГ ДОПРИНОСА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу анализе докторске дисертације „Процена ризика рецидивизма осуђених у затворском систему – валидност и релијабилност инструмента процене у Републици Србији“, кандидаткиње мср Вере Петровић, Комисија констатује да је дисертација урађена према одобреној пријави и да испуњава све формалне захтеве, чиме су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Провером оригиналности докторске дисертације уз помоћ специјализованог софтвера (*iThenticate*) утврђено је подударање текста у обиму од 10%. Увидом у Извештај о провери подударности и Изјаву ментора, Комисија је констатовала да је овај степен подударности последица цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, тзв. општих места и података, назива инструмената и припадајућих подскала и ајтема, као и претходно публикованих резултата који су проистекли из докторске дисертације кандидаткиње, што је у складу са чланом 8. Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду.

Према мишљењу Комисије, докторска дисертација представља јединствен и вредан допринос проучавању процене ризика од рецидивизма у систему извршења кривичних санкција. Кандидаткиња је показала одлично познавање релевантне литературе и савременог методолошког приступа у евалуацији инструмената за процену, те изузетну способност да интегрише и интерпретира добијене налазе и пружи значајне смернице за будућа истраживања и праксу.

На основу свега изложеног, Комисија закључује да докторска дисертација „Процена ризика рецидивизма осуђених у затворском систему – валидност и релијабилност инструмента процене у Републици Србији“ представља оригинално и самостално дело кандидаткиње мср Вере Петровић.

Комисија са задовољством предлаже Већу за докторске и специјалистичке студије Универзитета у Београду – Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације „Процена ризика рецидивизма осуђених у затворском систему – валидност и релијабилност инструмента процене у Републици Србији“ кандидаткиње мср Вере Петровић и упути га у даљу процедуру.

У Београду, 12.07.2024. године

Комисија

Др Весна Жунић-Павловић, редовни професор, Универзитет у Београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

Др Небојша Мацановић, редовни професор, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци

Др Љепосава Илијић, виши научни сарадник, Институт за криминолошка и социолошка истраживања